

Pædagogisk læreplan for Naturbørnehaven Boddumhus 2020

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Om skabelonen

Denne skabelon henvender sig til jer, som er ledere og pædagogisk personale i dagtilbud. Formålet med skabelonen er at inspirere og understøtte udarbejdelsen af jeres lokale pædagogiske læreplan.

Den grundlæggende ramme for udarbejdelsen af den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven med tilhørende bekendtgørelse, der er omsat i Børne- og Socialministeriets publikation [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#), 2018. Det er hensigten, at I skal bruge publikationen, når I arbejder med skabelonen.

Skabelonen indeholder alle de lovmæssige krav til at udarbejde den pædagogiske læreplan. Samtidig understøtter skabelonen jeres overvejelser vedrørende den løbende dokumentation og evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan.

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for det pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse, hvor legen er grundlæggende, og børneperspektivet er tydeligt. Jeres konkrete læreplan giver jer en ramme til at arbejde systematisk med at planlægge, følge op på og videreudvikle kvaliteten i det pædagogiske læringsmiljø i jeres dagtilbud i forhold til jeres børnegruppe.

Inden for de krav, der følger af dagtilbudsloven, er det op til jer at beslutte, hvordan I konkret vil arbejde med den pædagogiske læreplan. Jeres læreplan skal være et dynamisk og meningsfuldt dokument, som peger fremad, og som I kan bruge aktivt i den løbende udvikling af den pædagogiske kvalitet og jeres pædagogiske praksis.

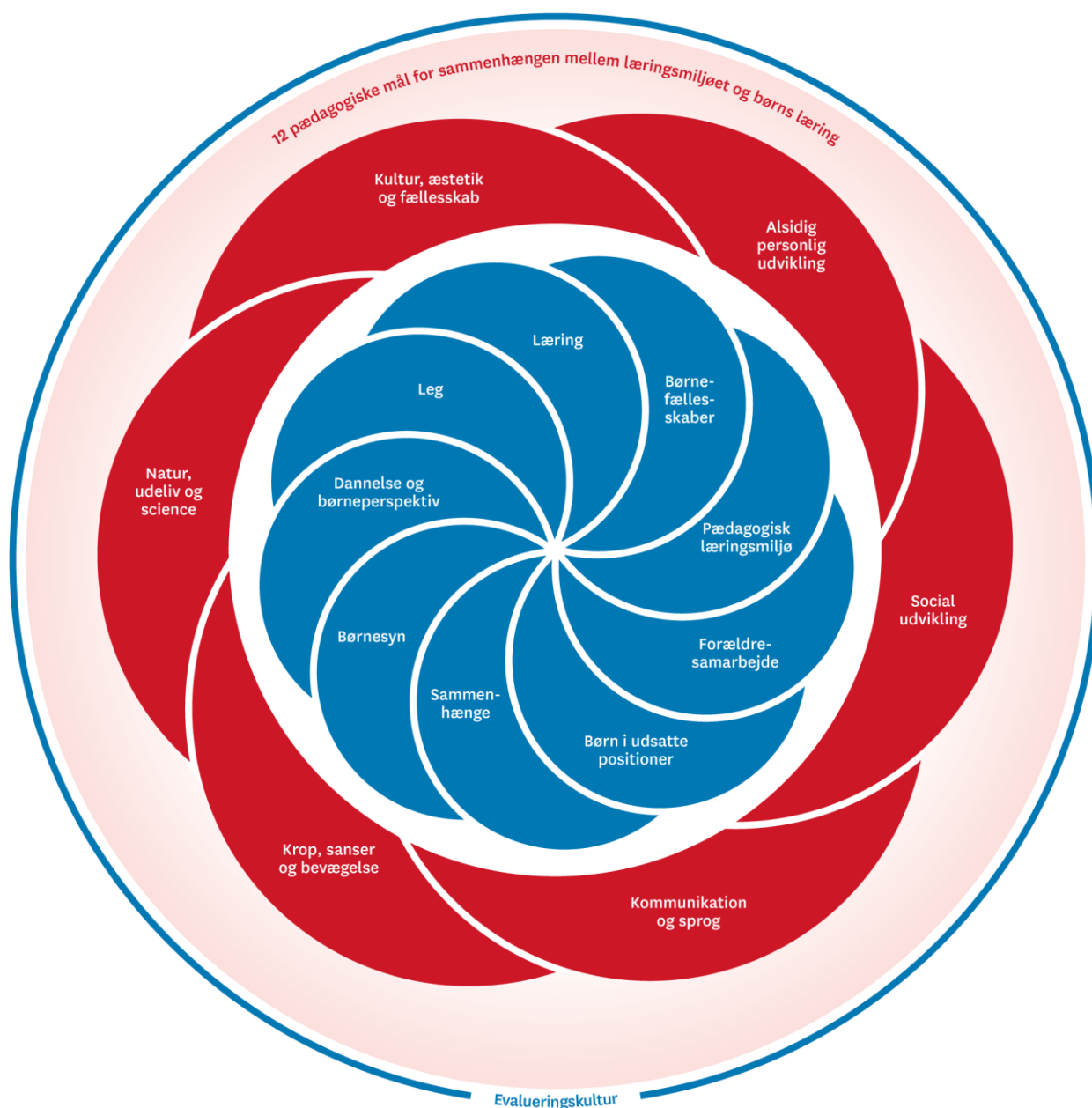
[Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#)

Brug af skabelonen

Når I udfylder skabelonen, skal I klikke på *skrivefeltet*. I kan fremhæve tekster og indsætte billeder.

I kan slette denne side ved at markere teksten og billedet og trykke *delete*. I kan også slette den sidste side, hvis I ønsker det.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i

publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Her beskriver vi kort vores stamoplysninger, pædagogiske profil og lokale forhold. Det kan for eksempel være børnegruppens sammensætning og forskellige forudsætninger, de fysiske rammer, geografisk placering og andre ting, der har betydning for vores pædagogiske arbejde.

Lidt omkring Naturbørnehaven Boddumhus.

Vi er en kommunal børnehave i Thisted Kommune og er beliggende ca. 8 km. fra Hurup i Boddum gamle skole. Naturbørnehaven Boddumhus er beliggende i et fantastisk naturområde med gåafstand til fjord, skov hede osv. Vi vil gerne være udenfor så meget som overhovedet muligt, og er også ude når det sner og regner. Vi har fokus på naturen og dets ressourcer, og vi arbejder med naturen i og omkring børnehaven.

Vi har masser af plads såvel ude som inde. Vi har egen gymnastiksal og en dejlig stor legeplads, som vi elsker at boltre os på. Vi har geder, høns, marsvin og kaniner som vi hver dag passer og plejer sammen med børnene. I weekender og ferier er det forældre og børn, som passer dyrene.

Fantasi, opfindsomhed, fri leg og udfoldelsesmuligheder, samt det at være med i alle hverdagens gøremål, er nøgleordene i Naturbørnehaven Boddumhus. Der skal passes dyr, muges ud, kæles og klappes, snakkes om liv og død. Der skal såes og høstes i køkkenhaven og vi spiser vores afgrøder. Der skal være blik for årstidernes skiften. Der skal ses på biller, frøer, edderkopper. Vandpytter og solskin er lige gode for os, bare påklædningen er i orden.

I Naturbørnehaven Boddumhus har vi ca. 42 børn fordelt på to aldersintegrerede grupper. Alle børn har tilknyttet en kontaktperson. Grupperne er: Rødderne og Spirerne.

I samarbejde med forældrene, er det vores mål, at skabe en hverdag i trygge rammer, som alle børn kan overskue og drage nytte af. Et sted, hvor de kan trives og udvikle sig til glade, tillidsfulde, selvstændige, omsorgsfulde, aktive og kreative mennesker. Børnehaven skal være et sted med mulighed for at prøve kræfter, og møde udfordringer i trygt samvær med andre børn og voksne. Der kommer hele tiden nye udfordringer i vores hverdag. Vi har en reflekterende praksis og drøfter løbende både internt i huset, med vores forældre og vores samarbejdspartnere, hvordan vi bedst muligt løser disse udfordringer.

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig.

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Børnesyn

Det at være barn har en værdi i sig selv. Hvert barn har sin egen personlighed, stærke og svage sider, som skal udvikles og styrkes i forskelligt tempo i de rammer vi skaber. Det enkelte barn er ligeværdigt, unikt og har masser af ressourcer og udviklingspotentialer. Barnet udvikler sig og lærer gennem relationer til andre- såvel børn som voksne i et fællesskab.

I Naturbørnehaven Boddumhus er børnenes bidrag væsentlige og vigtige elementer i det pædagogiske arbejde, både i planlagte og spontant opståede aktiviteter, men også i leg og i rutinesituationer.

Barnet skal forstås ud fra de sammenhænge, som de indgår i, og ud fra de betingelser, de har for at handle. Barnets adfærd kan derfor ikke ses løsrevet fra de voksnes praksis, og slet ikke løsrevet fra de rammer og regler de voksne sætter op for børnenes liv med hinanden.

- For at forstå barnet, skal vi som voksne undersøge barnets baggrund og hverdag.
- Barnet er aldrig et problem, men det kan være i en del af en problematik, - og så har vi som voksne ansvaret.
- Barnets trivsel og udvikling påvirkes af, hvilken tilgang og sprog, vi som voksne anvender i kontakten med barnet.

I samarbejde med forældrene, skaber vi en hverdag i trygge rammer, som børnene kan overskue og drage nytte af. Et sted hvor de kan trives og udvikle sig til glade, tillidsfulde, selvstændige, aktive og kreative mennesker. Boddumhus skal være et sted med mulighed for at prøve kræfter, og møde udfordringer i samvær med andre børn og voksne.

Vores opgave som voksne er, at skabe rammerne og give inspiration, og sidst, men ikke mindst, være gode rollemodeller i vores omgang med børnene. Vi skal have sanserne åbne og være iagttagende, så vi ved, at det enkelte barn trives og udvikler sig.

Som voksne tilstræber vi altid, at være nærværende, fysisk som psykisk, at vise omsorg og have forståelse for det enkelte barns personlighed og behov, på en positiv og anerkendende måde.

Vi tilstræber at lære børnene en omgangstone, der viser, at vi respekterer hinanden. Vi bruger sund fornuft og handler ud fra hvad der er ret og rimelig i hver enkelt situation, naturligvis med vores viden og erfaring som baggrund.

Vi har i 2021 arbejdet målrettet med vores børnesyn. Derfor laver vi fremadrettet hverdagsevalueringer og anvender også de 4 første samspilstemaer i ICDP. (evalueret Juni 2021)

Dannelse og børneperspektiv

Vi ser dannelse som en grundlæggende form for læring. Det bliver en del af personligheden og rettesnor for, hvordan vi omgås med respekt for hinanden og omverdenen.

Vi er lyttende og spørgende til hvad børnene er optaget af, og vi inddrager deres perspektiv gennem hele hverdagen.

Eksempler:

- Et barn møder ind i børnehaven sammen med en forælder. En pædagog kigger på dem og siger godmorgen til dem, og de gengælder hilsenen.

Når vi skal spise madpakker skiftes børnene til at dække bord sammen med en pædagog. Vi venter på, at alle er kommet til bordet. Derefter bliver der sagt værsgo, vi siger tak og begynder at spise. Vi holder bordskik og venter i fornødent omfang på hinanden.

Leg

Børn er naturlige nysgerrige og videbegærlige, med lyst til udfordringer og udforskning. Det er vores opgave, at give plads til dette gennem leg, som er den vigtigste aktivitet for børn i alle aldre. Gennem leg, får barnet bearbejdet sine følelser og oplevelser, og det tilegner sig ny viden.

Gennem leg styrker barnet sine sociale færdigheder og får venskaber.

I Naturbørnehaven Boddumhus ser vi mange forskellige typer af lege, her er følgende eksempler:

Når børn er fælles om sjove, udfordrende og fordybende lege.

Alenelege hvor barnet fordyber sig.

Parallellege med andre, især de yngre børn.

Spontane lege.

Organiserede lege startet af børn af børn eller voksne.

Eksempler:

- Børnene graver render i sandkassen og lægger plastrør ned og dækker dem til med sand. Her er der mulighed for parallelleg og voksenstyret leg, så det enkelte barn føler sig som en del af fællesskabet.

De voksne finder jernskovle og kommer med rør hjemmefra. Vi spørger ind til, hvor børnene har set det. Vi spørger om de kan bruge andet end skovle. Ud fra børnenes svar, opfordrer vi børnene til at finde andre graveredskaber og flere børn bliver inddraget.

- Nogle børn går på balancebom og redskabet med bevægelige trin.
Her er der mulighed for alene leg med støtte fra en voksen. Der er mulighed for konkurrence mellem børnene om hvem der kommer først, og hvem der kan klare banen alene.

Vi voksne tilbyder vores hjælp til at komme videre til de 6 små platforme, ved at række en hånd frem til børnene. Vi tilbyder også hjælp til balancebommen, så nye og yngre børn også tør.

Læring

Børn lærer af at GØRE - hele dagen.

Læring finder sted i alt det børnene foretager sig, f.eks. når de leger, tager tøj på, dækker borde, tæller madkasser og kopper, fodrer dyr, når vi arbejder med årstidernes skiften. Børnene lærer også nye voksne og børn at kende, lærer at udsætte egne behov og lærer at sige farvel til mor og far når barnet begynder i Boddumhus.

I Naturbørnehaven Boddumhus er vores faglige viden og erfaring, at børn har behov for en grundlæggende tryghed, for at de kan udvikle sig. Forældresamarbejdet er en vigtig forudsætning for, at børnene er i en positiv læringsproces.

Samarbejdet giver os en viden omkring barnet, der gør, at vi får et stort kendskab til det enkelte barn. Dette er af afgørende betydning, så vi kan tage udgangspunkt i det enkelte barn og støtte dets udvikling. Dette gør os i stand til at arbejde med det enkelte barns nærmeste udviklings zone.

Eksempler:

- I Naturbørnehaven Boddumhus er der langt fra cykelbanen og hen til toilettet for en 3 – årig, især når man lige har smidt bleen. Der kan ske mange uheld i løbet af en dag, især efterår og vinter pga. meget overtøj.

Vi forsøger at være tæt på de børn, som vi ved lige pludselig råber: "jeg skal tisse". Vi går med og hjælper dem med tøjet. Er tøjet vådt, er det vores opgave, ikke at gøre det til et problem. Tøjet bliver skiftet, og vi siger: "Det er bare et uheld, PYT"!

Vi taler med barnet om, at med det samme man kan mærke tissetrangen, skal barnet spørge en pædagog om hjælp til at komme på toilettet. Med tiden vil barnet lære at mærke efter, og selv kunne gå på toilet og tisse, men skal måske have hjælp med at lyne flyverdragt. Er barnet ked af det, må vi trøste og gentage, at det ikke gør noget.

- Nogle børn har fundet forskellige dyr på legepladsen, og spørger en pædagog om hvad det er for nogle dyr. Dyrene vises frem for de andre børn og nysgerrigheden vækkes. Børnene kommer med mange bud på, hvilke dyr det er, ud fra dyrenes størrelse, farve, antal ben osv. Sammen går vi i naturskuret, hvor vi har naturmaterialer, f.eks. bøger, plancher og naturduge og vi har også IPads, så der er mange muligheder for, at vi sammen med børnene kan artsbestemme og sætte navn på de enkelte dyr.

Vi lærer børnene at dyrene skal behandles forsigtigt, og sættes tilbage, hvor de er fundet. Derved lærer børnene også, at dyr lever forskellige steder og også spiser forskelligt.

- Det sker, at vi finder døde dyr på legepladsen, eller når vi er på gåtur. Vi snakker med børnene om at dyr også kan blive syge, gamle eller blive kørt over. Nogle gange undersøger vi de døde dyr, skærer dem op, og ser på f.eks. dyrets hjerte.
- Skoleforberedende aktiviteter. De kommende skolebørn præsenteres for f.eks. bogstaver og opgavebøger, selvfølgelig inden for nærmeste udviklingszone.

Børnefællesskaber

Et børnefællesskab skaber rum til alle, og giver plads til, at det enkelte barn kan vise initiativ og kan være aktiv deltagende. Det er personalets ansvar at støtte det enkelte barn, og barnets individuelle behov, så barnet føler sig respekteret og lyttet til, og har en grundlæggende følelse af, at være en del af fællesskabet.

Eksempler:

- I sandkassen leger nogle børn at det er høsttid, og kornet skal tærskes. Med tiden kommer flere børn med i legen, for kornet skal køres fra mejetærskeren hjem i laden, tippes af vognen og traktoren skal tilbage til mejetærskeren. Der bygges videre på legen med flere traktorer og vogne, og fællesskabet udbygges.
Vi hjælper børnene med at finde flere traktorer og vogne, så legen kan forsætte.
- Vi har haft et fælles emne om affald. Vi startede med en fælles snak om hvad affald er, og børnene fortalte om affald, de havde fundet i naturen. Derefter skulle vi sammen finde affald på legepladsen. Børnene deltog på forskellig vis, i kortere eller længere tid. Efterfølgende har der været et fællesskab om at holde vores børnehave fri for affald.
- En gang om året afholder vi arbejdsdag med stor tilslutning fra familierne. Personalet har på forhånd planlagt hvad der skal ordnes, og i fællesskab hjælper forældrene hinanden med at løse opgaverne. Vi slutter dagen af med fælles aftensmad. Der er en hyggelig og positiv stemning, og familierne får større kendskab til hinanden, og fællesskabet styrkes blandt børn, forældre og personale.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

(evalueret aug. 2020)

Det er et krav, at det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet skal være til stede hele dagen. Det betyder, at det pædagogiske læringsmiljø i forbindelse med børnenes leg, planlagte voksen initierede aktiviteter, spontane aktiviteter, daglige rutiner, som fx bleskift, madpakker, oprydning, og når børnene tager overtøj på i garderoben, skal give børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes. Det indebærer, at læring ikke er afgrænset til halvanden times pædagogiske aktiviteter om formiddagen, men at det finder sted hele dagen.

Vi er en naturbørnehave, derfor er vi udenfor langt størstedelen af dagen. Vores legeplads og vores nærområde her på Boddum er vores vigtigste læringsmiljø. Vi har fantastiske forhold og læringsrum ude såvel som inde. Dette betyder, at vores læringsrum er præget af utallige muligheder for fordybelse, ro, nærvær og fysiske udfordringer. Derved er der plads til både de stille børn og børn, som har stort behov for at være fysisk aktive.

Vi er bevidste om, at læring finder sted i alle aktiviteter i løbet af dagen, og derfor er de faste rutiner, planlagte aktiviteter og spontane aktiviteter lige vigtige og sker i en vekselvirkning i løbet af en dag. Vi arbejder med inddragelse af børnenes perspektiver, og griber øjeblikket og laver ofte spontane aktiviteter. Vores planlagte aktiviteter planlægges på stuemøder ved hjælp af SMTTE modellen.

Vi arbejder desuden med årshjul, hvilket betyder, at vi har planlagt forløb med forskellige emner, som er fordelt på hele kalenderåret, og planlægningen sker ud fra De Pædagogiske Læreplaner.

Børnene er opdelt i to aldersintegrerede grupper, derudover opdeler vi også engang imellem børnene i meget små grupper, så børnene får erfaring med at indgå i samspil i forskellige gruppestørrelser. De mindre grupper giver også en tættere og mere direkte interaktion mellem børn og voksne, hvilket fremmer børns læring.

Vi har i 2020 arbejdet med aktionslæring omkring vores læringsmiljø. Vi har efterfølgende implementeret et tiltag med en "hjælpevoksen funktion", der hjælper børnene med toiletbesøg, bleskift, plastre osv. Målet med dette var bedre organisering og dermed flere aktiviteter og fordybelse på legepladsen, og dermed et bedre læringsmiljø.

Eksempler:

- I Naurbørnehaven Boddumhus er det børnene, der skiftes til at dække bord, når madpakkerne skal spises. Vi voksne er guidende og er med på sidelinjen. Vi lærer børnene at tælle madpakker og kopper, og have styr på, hvem der sidder ved siden af hvem. Her er samarbejde, hensyn og det sociale i højsæde. Er børnene 5 år kan de næsten selv, og det giver selvtillid og selvværd. Er børnene 3 år, støtter vi selvfølgelig mere og er mere guidende. Når vi spiser vores madpakker, har vi fokus på bordskik og dannelse, - vi lærer f.eks. børnene at sige tak og værsgø, samt at hjælpe hinanden f.eks. at give mælken til et barn, som spørger efter det. Vores spisestund foregår stille og roligt, og der er tid til hverdagssamtaler, historier, beskeder osv.
- I børnehaven har vi egen dyrehold. I øjeblikket har vi høns, geder, kaniner og marsvin. Disse passer børn og personalet i hverdagene, og børn og forældrene i weekenderne. Børnene skiftes til at være fodermestre. Vi lærer børnene hvordan man passer og plejer vores dyr. De er med til at muge ud,

kæle og lege med dyrene. Hver dag når der fodres, plukker børnene mælkebøtter eller høster afgrøder fra vores køkkenhave og mange børn har også madrester med hjemmefra til vores dyr. Dette giver en god sammenhæng børnehaven og hjemmet imellem.

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

I Naturbørnehaven Boddumhus vægter vi samarbejdet med forældrene højt. Det bygger på gensidig respekt, ordentlighed, åbenhed og tillid mellem personalet og vores forældre. Vi har en indbydende og afslappende atmosfære, hvor alle kan føle sig trygge. Igennem hverdagssamtaler med forældrene får vi et gensidigt kendskab til hinanden. Vi er spørgende og interesserede i, at få viden om barnet og dets familieforhold. På den måde kan vi lære barnet og forældrene at kende, hvilket er vigtigt i ift. samarbejdet omkring barnets trivsel. Vi opfordrer forældrene til at sige til os, hvis de har undrende spørgsmål ift. barnets hverdag i børnehaven, eller hvis der er forhold i hjemmet, som kan have betydning for barnets trivsel.

Ud over de uformelle samtaler, afholder vi samtaler med forældrene, når barnet har gået i børnehaven i ca. 2-3 mdr. når børnene bliver 4 år, inden start i skoleintro, samt efter behov. På disse samtaler drøfter vi bl.a. hvordan opstarten er gået, barnets trivsel og udvikling generelt. Det kan både være forældrene og personalet, som gerne vil have en samtale. Til sådanne samtaler, vil der altid være to personer til stede, og vi opfordrer forældrene til, at de begge deltager.

Når et barn begynder i Naturbørnehaven Boddumhus, medbringer forældrene et ringbind, som er Barnets Bog gennem hele børnehavetiden. Bogen vil indeholde bl.a. billeder, tegninger, sangtekster, rim og remseord, som forældre og personale løbende sætter i. Barnets Bog kommer med barnet hjem, når barnet går ud af børnehaven.

Samarbejdet med vores valgte forældreråd vægter vi også højt. De er vigtige sparringspartnere i driften af vores børnehave.

Ud over ovenstående har vi følgende tiltag:

Velkomstbrev til barnet, kommunikation på Aula, besøg i børnehaven, forældremøde, arrangementer, Facebook osv.

Eksempler:

- De første ca. 14 dage giver vi familien tid og plads til at fornemme børnehavelivet, hvor vi taler om stort og småt, hvordan dagen er gået, gode råd osv. Herefter spørger vi de enkelte forældre om, hvordan de oplever at barnets begyndelse på børnehavelivet er gået. Måske har forældrene undrende spørgsmål til aktiviteter i børnehaven eller de tænker, at der er noget, som vi i børnehaven kan gøre bedre.
- Børnehavens sprogpædagog har lavet en sprogtest på et barn. Testen viser der er brug for en indsats i forhold til barnets sprogudvikling. Sprogpædagogen indkalder forældrene til møde. Her gennemgås testen og sprogpædagogen giver forældrene gode råd/materiale til, hvordan forældrene kan støtte barnet i hjemmet. Børnehaven arbejder samtidigt med det enkelte barn i børnehaven også. Der laves jævnligt opfølgning.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Børn i udsatte positioner er børn med forskellige udfordringer, og de kan være udsat i kortere eller længere tid, og ikke nødvendigvis i en udsat position hele tiden. Det kan være forbundet med forhold i familien f.eks. manglende forældrekompetencer eller skilsmisse. Det kan også handle om kognitive udfordringer, barnets adfærd eller at barnet har det svært socialt.

I Boddumhus er vi meget bevidste om, at samarbejdet med forældrene er meget vigtigt. En god relation personale og forældre i mellem, er af grundlæggende betydning, når vi skal samarbejde om børnenes trivsel og udvikling. Dette gælder også i høj grad, når det handler om børn, som er i udsatte positioner.

Det er forældrene, som vi først taler med, når vi oplever, at deres barn er i en udsat position. Vi kan indkalde til et møde, hvor vi spørger ind til deres vurdering af barnets trivsel derhjemme og vi fortæller, hvad vi iagttager i børnehaven. Har vi brug for yderligere hjælp fra vores samarbejdspartnere, vil forældrene altid inddrages inden vi tager kontakten.

Der kan opstå situationer hvor børnehaven kontakter familieafdelingen uden forældrenes viden, dette sker kun hvis børnehaven har mistanke om f.eks. overgreb eller vold i familien.

Afhængig af, hvilken udsat position barnet er i, har vi mulighed for at bruge de pædagogiske redskaber, vi har til rådighed:

Vi kan lave iagttagelser af barnet, og dermed få viden om, hvilken virkelighed, barnet er i.

Vi anvender LP modellen. (et pædagogisk redskab)

Vi anvender aktionslæring. (et pædagogisk redskab)

Handleplaner på et barn.

Vi samarbejder f.eks. med PPR, (sundhedsplejen, logopæd (tale høre pædagog). Pædagogisk konsulent, psykolog osv.) handicap og psykiatri i Thisted Kommune, dagplejen, familieafdelingen osv.

Thisted Kommune har udarbejdet folderen Tværfaglig samarbejde i dagtilbud. Denne anvender vi i arbejdet med børn i udsatte positioner.

Der er planlagt ca. 3 kompetenceteammøder i børnehaven om året. I teamet sidder fagpersonale fra Pædagogisk – Psykologisk Rådgivning, bl.a. logo pæd., fysioterapeut, pædagogisk konsulent, sundhedsple-

jerske, konsulterende socialrådgiver. Til møderne kan vi få råd og vejledning i.f.t. et enkelt barn, en børnegruppe eller en general problemstilling, som gælder hele børnehaven. Hvis det handler om et enkelt barn, har vi drøftet problemstillingen med forældrene inden mødet, og de har accepteret, at vi tager barnet op på kompetencemøde. Hvis der er behov for yderligere hjælp, f.eks. logo pæd. udarbejder vi en henvisning i samarbejde med forældrene til PPR., og der aftales efterfølgende hvornår logo pæd. kommer i børnehaven og vurderer barnet.

Eksempler:

- Vi kan opleve forældre, som mangler kompetencer i forældrerollen. Vi er ærlige omkring observationer af barnet, f.eks. hvis barnet ikke er renligt og ikke har skiftetøj med. Vi støtter forældrene i at sørge for, det fornødne tøj kommer med i børnehaven den følgende dag f.eks. skrives der huskeseddel. Børnehaven har ekstra skiftetøj, og vi hjælper barnet med at få andet tøj på, mens vi i ord og handling viser barnet omsorg og nærvær.
- Der er børn i børnehaven, som oplever, at forældrene bliver skilt. Det kan betyde, at barnet i en tid, er trist og passiv i børnefællesskabet. Vi er opmærksomme på at give barnet den nødvendige hjælp og omsorg. Vi er lyttende og nærværende og støtter barnet i, at være en del af børnefællesskabet.

Vi spørger forældrene hvordan de har det, og tilbyder dem at afholde et møde med dem, hvis de har behov for det. Oplever vi, at det er svært for forældrene at samarbejde, indkalder vi til møde i børnehaven, hvor vi forventer begge forældre deltager. Udgangspunktet er, at vi alle vil det bedste for barnet. Vi fortæller forældrene om barnets dag i børnehaven, så de ved, hvordan skilsmis-sen påvirker deres barn, og hvordan de kan støtte barnet bedst muligt. Hvis det bliver nødvendigt, kan vi inddrage evt. familieafdelingen eller PPR.

- Der kan være børn i børnehaven, som er udfordret på det kognitive område. Børn udvikler sig i forskellige tempo, og derfor må vi møde alle børn ud fra børnenes nærmeste udviklingszone. Vi er opmærksomme på barnets kompetencer, så vi ser hele barnet.

Det kan f.eks. være svært for et barn at modtage en kollektiv besked, her giver vi beskeden direkte til barnet. Når vi f.eks. dækker bord, sætter vi ord på alt hvad vi gør, og når barnet er i en leg med andre børn, støtter vi barnet i ord og handling, så barnet oplever at være en del af børnefællesskabet.

Samarbejdet med forældrene er også vigtigt her. Vi er i dialog med dem omkring deres barns udvikling – hvad har barnet lært, og hvad er barnet ved at lære. Det er vigtigt, at vi altid har fokus på og tager udgangspunkt i det enkelte barns ressourcer.

- Vi oplever også børn, som er udfordret på det sociale område og udenfor børnefællesskabet. Hvis vi oplever et barn er ked af det eller ikke i trivsel, taler vi med barnet om det. Vi fortæller barnet, at det er ok at være ked af det, og at vi er her for at hjælpe. Forældrene skal inddrages i barnets udfordring, så barnet er tryk ved, at de voksne taler sammen og hjælper barnet.

I børnehaven kan vi støtte barnet til igen at være en del af børnefællesskabet. Dette kan vi gøre ved f.eks. at fremhæve barnets styrker overfor de andre børn. Dermed er det vores erfaring at de andre børn får øje på barnet og det igen kommer med i fællesskabet. Vi kan også tale med de andre børn om, at invitere barnet med i en leg, sidde ved siden af et bestemt barn, og vi kan være

med i en leg sammen med barnet og andre børn. Derved støtter vi barnet i at være aktiv deltager og blive i legen.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

I børnenes sidste år i Naturbørnehaven Boddumhus tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen, og dermed understøtter, at de kommende skolebørn er bedst muligt forberedt på at begynde i skole. I Boddumhus arbejder vi meget med børnefællesskaber og understøtter børnenes lyst til at lære og opleve det nye. Vores mål er, at alle børn får positive erfaringer med at deltage i de aktiviteter vi tilbyder, at de tør møde nye udfordringer, fordybe sig og kunne indgå i relationer og fællesskaber. Nedenunder er der beskrevet nogle tiltag, som vi udfører med de kommende skolebørn, sommerfuglene.

Eksempler:

- Alle har fået en ”skolebog”, hvor børnene laver bogstaver, tegner og laver små opgaver, nogle gange foregår det i den frie leg, andre gange leger vi skole med hele børnegruppen. Nogle børn går ivrigt til opgaven, andre børn skal støttes, opmuntres og fastholdes, her ser vi selvfølgelig individuelt på hvert barns potentialer, så vi sikrer at alle har en god oplevelse.

Ud over dette er der mange forskellige tiltag, bl.a.:

- Rimeord, her anvender vi f.eks. billeder med rimord. Børnene skiftes til at finde to billeder, der rimer. Er det svært, guider vi dem. Her øver børnene også at stå frem for de andre børn.
- Dialogisk læsning, micro diamant, selvhjulpen hed, vente på tur, modtage kollektive beskeder og udføre osv.
- Vi samarbejder hovedsageligt med Hurup Skole, men også med Friskolen i Ydby, samt andre skoler.

- Alle drenge i Sommerfuglegruppen bliver hvert år i april måned interviewet omkring hvordan det er at gå i børnehaven, hvad interesserer dem og hvad kunne de tænke sig at lave. Dette er et nyt tiltag der indføres i april 2022. Dette sker på baggrund af en pwc. Rapport fra Thisted Kommune, der har vist at drenge i denne aldersgrupper ofte er udfordret i børnehaven.
- For at sikre den bedst mulige overgang fra dagtilbud til skole har Thisted Kommune udarbejdet handleplan for kommende skolebørn og børn, som skal have skoleudsættelse. Denne følger vi nøje.

Vi har lavet årshjul for samarbejdet med skolen. Og vi har lavet følgende tiltag:

- Vi besøger skolen om efteråret, hvor 5. klasse inviterer til sprog fitness i hallen sammen med 0. kl.
- Besøg på skolen inden skolestart med personale fra børnehaven.
- Besøg på skolen med forældrene.
- De voksne i skoleintro besøger børnene i børnehaven.
- Afsluttende forældresamtaler hvor de enkelte børne drøftes med henblik på børnehavens personale kan overlevere info om de enkelte børn til skolen. (skema anvendes).
- Ved børn med særlige behov, overleveres på særskilt møde hvor f.eks. PPR deltager.
- Efter skolestart besøger børnene børnehaven igen.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Børnehaven ligger på landet, med gåafstand til blandt andet fjord, skov, Limfjordscenteret i Doverodde og Statens Museum for kunst. I løbet af året har vi forskellige traditioner i Boddumhus, vi bruger blandt andet den lokale kirke, og vi arrangerer markedsdag, hvor beboerne i lokalområdet er indbudt. Vi bliver inviteret til at besøge både grisefarm, biavler og andre steder med husdyr. Den lokale beboerforening har lavet en dejlig legeplads ved siden af børnehaven, som vi ofte benytter.

Vi følger årets gang på de omkringliggende marker, og er optaget af processen, og hvad de avler. Vi bliver indbudt af de lokale landmænd til at se nærmere på landbrugsmaskiner, når de kører på markerne nær børnehaven. Mange børn kan kende forskel på de forskellige mærker, og hvem der kører i hvad.

Eksempler:

- Hvert år arrangerer forældrerådet, i samarbejde med personalet, en markedsdag, hvor alle interesserede er velkomne, herunder lokalsamfundet. Ved forberedelserne til markedet, laver børn og personale i børnehaven forskellige slags marmelader, saft m.m. Her bidrager lokalsamfundet f.eks. med bær og giver sponsorgaver til markedets tombola.
- Vi besøger en lokal biavler, hvor vi får viden om bierne og om at slynge honning. Børnene får selv lov til at prøve at være en del af processen f.eks. at have dragter på, skrabe tavlerne rene for voks, hjælpe med at slynge og slutter af med at smage på det.
- Boddumhus er blevet en del af Thisted Kommunes tiltag om forenings børnehave, og har derfor både forår og efterår foreninger der laver aktiviteter med børnene.
- Til morgenmad spiser vi honning fra den lokale biavler, og snakker om hvor honningen kommer fra.

Flere eksempler på inddragelse af vores lokalsamfund:

Hestevognstur til Dover skov

Ture til Doverodde købmandsgård og havnen

Ture til Statens Museum for Kunst i Doverodde

Traditioner: Kirken (jul)

Teaterarrangement i Nationalpark Thy

Besøg hos lokale børnehavebørn

Gåture i lokalsamfundet

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal indtages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Børnemiljø handler om, hvordan børn trives med hinanden og de voksne, rammerne inde og ude - de fysiske, psykiske og æstetiske forhold der er i vores børnehave. Dette udgør børnemiljøet. Vores arbejde med børnemiljøet skal sikre et miljø, der fremmer alle børns trivsel, sundhed, udvikling og læring.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, der tager hensyn til børnenes alder og modenhed (nærmeste udviklingszone). Børnenes oplevelser af deres børnemiljø, skal så vidt muligt inddrages i hverdagen. Dette betyder bl.a., at de voksne skal forsøge at sætte sig ind i børnenes sted, være lyttende og observerende, men også indhente direkte viden fra børnene. Dette vil foregå gennem dialogen med det enkelte barn og børnegrupperne.

Fysisk og æstetisk børnemiljø

I Naturbørnehaven Boddumhus har vi rigtig meget plads ude såvel som inde.

I vores indendørs fysiske rum, har vi forsøgt at lave miljøet hyggeligt og hjemligt. Da vi har til huse i en gammel skole, er vores lokaler store, og vi har derfor lavet små miljøer i de store rum. Derved har vi områder, hvor der er mulighed for både stille og mere aktiv leg.

Vi mener, det er vigtigt at børnene sætter deres eget spor, og derfor kan vi hænge børnenes egne kreatio-
ner op flere steder i huset. I vores grupperum har vi opdelt børnenes legetøj ift. alder og interesser. Vi har egen gymnastiksal, som er et fantastisk rum til de store armbevægelser.

Børnehaven er udenfor langt størstedelen af vores hverdag. Derfor har vores fysiske miljø udenfor også høj prioritet. Vi har to overdækkede terrasser, hvor vi hver dag gruppevis spiser vores madpakker og laver kreative aktiviteter.

Børnehaven har en kæmpe legeplads, der indbyder til mange forskellige aktiviteter. Der er legetårn, rutchebane, sandkasser med legehuse, skov, krat, bålpladser, kuperet terræn, og små hyggelige miljøer rundt på hele pladsen. Der er mulighed for både stille, vilde, og motoriske aktiviteter. Ud over selve legepladsen, har vi egen stald og lade med dyrehold – i øjeblikket kaniner, marsvin, høns og geder.

Psykisk læringsmiljø

Vi er bevidste om, at børnene skal have et godt psykisk børnemiljø. Det er vigtigt, at børnene trives med hinanden og med de voksne. Børnene skal lære at respektere hinanden i sprog og i handlinger.

For os, handler det blandt andet om, hvordan dynamikken og de sociale kompetencer i børnegruppen fungerer. Det handler for os også om følgende: fællesskaber, venskaber, tryghed, tillid, omsorg, medbestemmelse, rummelighed, gå på mod, udfordringer og respekt for forskelligheder.

Som fagpersonale ved vi, at det at lege, er en vigtig del af det psykiske børnemiljø. Vi mener dette har en værdi i sig selv, set fra barnets perspektiv.

Et godt psykisk børnemiljø handler for os om at skabe de bedste rammer for børnene, så børnehaven er et trygt sted at være. Hermed får det enkelte barn mulighed for at udvikle sig på alle kompetenceområder.

Som personale er vi rollemodeller for børnene, og dermed må vi være bevidste om, hvordan vi taler til og med børnene og hinanden.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Naturbørnehaven Boddumhus mener vi, at forudsætningen for barnets alsidige udvikling er, at barnet føler sig tryk, og at det er omgivet af voksne, der er lydhøre og medlevende. Voksne, som anerkender og involverer sig i barnet og dets ideer, ligeværdigt og empatisk.

I Boddumhus prioriteres børnenes leg meget højt. Gennem legen udvikler barnet kontrol og indflydelse over eget liv. Der opbygges bl.a. relationer og social forståelse for hinanden. Samtidigt få barnet bearbejdet sind, følelser og oplevelser. Vi lægger vægt på at hjælpe børnene til at blive selvhjulpne, at de oplever, at have et medansvar og indflydelse på hverdagen, og at de lærer at formulere sig om egne ønsker og følelser. Vi ser flere og flere børn, der har svært ved at se andre børns behov frem for egne. Dette er en udvikling, vi gerne vil være med til at ændre i samarbejde med vores forældre. Vi ønsker, at børnene skal blive empatiske og alsidige mennesker, der oplever sig som værdifulde deltagere i de sociale fællesskaber.

I vores hverdag har vi mange forskelligartede læringsmiljøer, både indenfor og på legepladsen, dette gør at mange forskellige kompetencer bliver sat i spil, og derved kan det enkelte barns styrke blive tydelig for det selv og gruppen. F.eks. på cykelbanen hvor grovmotorikken er i højsæde, eller når vi finder krible krable dyr.

Vi mener at naturen giver muligheder for mange alsidige aktiviteter, således at barnet øver sig og bliver bevidst om sine kompetencer og potentialer. Det gøres både ved at der er god tid og rum til fordybelse og vekselvirkningen mellem voksen- og børneinitieret leg og aktiviteter. I dette læringsrum er der god mulighed for at erfare sig selv og egne grænser. Vi finder det afgørende, at den voksne her er rollemodel, nærværende, rammesættende, giver frihed under ansvar og er en tryk base, hvor barnet tør udforske sin verden fra.

Vi ser alle 6 læreplanstemaer som en helhed, og ingen kan "stå for sig selv". Når vi planlægger og udøver pædagogiske aktiviteter indtænker vi, så vidt muligt, alle de forskellige læreplanstemaer.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer

I Naturbørnehaven Boddumhus har vi det grundsyn, at barnet skal udvikle det særlige i sig selv og forblive et unikt menneske, der samtidig respekterer andres holdninger og deres forskelligheder.

De sociale kompetencer udvikles i relationer, som skabes gennem leg og samvær med andre børn og voksne. Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Vores pædagogiske læringsmiljø tager udgangspunkt i børnenes forskellighed, og vi har øje for at skabe fællesskaber for alle børn.

Vi bruger f.eks. lege og aktiviteter til at sætte forskellige kompetencer i spil, og til at udvikle deltagelsesformer. Herigennem bliver det både muligt at tydeliggøre det enkelte barns styrker og dermed også værdi for fællesskabet, ved at børnene ser hinandens kvaliteter. At udvikle, øve og styrke de sociale færdigheder som det enkelte barn eller gruppen har udfordringer med, bidrager yderligere til en styrket gruppedynamik.

Vi har både planlagte aktiviteter, hvor barnet lærer, at noget SKAL man, andet kan man vælge. Der får barnet mulighed for at overskride grænser i trygge og planlagte rammer. Der er også tid til leg hvor vi voksne er observerende og deltagende med øje for at støtte op omkring både det enkelte barn så vi sikrer at alle er en del af fællesskabet. Dette gør vi f.eks. med guidning og støtte fra anerkendende voksne, som lytter og møder barnet med respekt i relationen. Vi hjælper børnene til, at få gode erfaringer med, at indgå i relationer med andre og med at løse konflikter og hjælpe hinanden. Børnene hjælper f.eks. med de praktiske ting,

dækker bord, rydder op, fejer, vasker bord af, fodring osv., og lærer at der skal ydes en indsats for fællesskab/relationer til andre børn.

Vi arbejder meget med empati i Naturbørnehaven Boddumhus. Mange børn har svært ved at læse og forstå andre børns signaler, og har stor fokus på egne behov.

Et af vores tiltag er et tæt forældresamarbejde hvor vi arbejder med forældrenes og vores tydelighed overfor børnene. Mange forældre har svært ved at sætte tydelige rammer for deres børn.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Et godt sprog er et nødvendigt grundlag for, at barnet kan udvikle sig kognitivt og kommunikere med omverdenen. Derfor er det vigtigt, at vi som voksne arbejder bevidst med børnenes sprogudvikling. Konkrete og sanselige oplevelser, som den voksne sætter ord på, danner grundlaget for, at børnehavebarnet hele tiden udvikler sit ordforråd og begrebsverden. For at barnet udvikler sit sprog, er det vigtigt, at den voksne er aktivt lyttende og anerkendende, så barnet får mod og lyst til at udtrykke sig. En vigtig del af kommunikationen er også kropssproget.

I Naturbørnehaven Boddumhus er vi bevidste om, at børnene tilegner sig sproget i alle hverdagens øjeblikke.

Fra det øjeblik børnene møder ind i børnehaven møder de voksne og børn, som de interagerer med og spejler sig i, hvorpå sproget udvikles.

Nogle læringsmiljøer opstår gennem den selvorganiserede leg børn imellem, og andre gennem hverdagens rutiner og overgange, og andre mellem barn og den voksne.

Vi indtænker børnenes sproglige læringsmiljøer i "rutine"- og planlagte aktiviteter.

Vi oplever at sproget giver mulighed for deltagelse i fællesskabet og ligeværdighed i relationen børn imellem. Vi forsøger at lære børnene almindelig høflighed og god omgangstone. Gennem sproget kan barnet udtrykke sin fantasi og kreativitet og give retning til legen. Sproget gør det lettere at indgå i lege og forhandlinger. I mange af børnenes lege med hinanden bruges sproget og det medvirker til at barnet udvikler en større forståelse af sig selv, de andre og fællesskabet.

I Naturbørnehaven Boddumhus har barnet mulighed for at læse/kigge i bøger sammen med andre børn og/eller voksne. Der er indrettet miljøer, hvor der er sofaer og bøger til rådighed.

De voksne sætter ord på handlinger og følelser og spejler barnet. I børnehaven kan barnet se alfabetet som hænger på væggen og vi har lavet en hinkebane, på fliserne på legepladsen, hvor tallene står, samt skrevet tal og bogstaver flere steder på legepladsen. Derudover har vi temaer om tal og bogstaver.

Vi leger med de forskellige sprog gennem fantasi - rim – remser – teater - sang og musik og med tiden lære børnene at stå frem for en gruppe børn og fortælle f.eks. om en oplevelse.

Når barnet starter i børnehaven, medbringer det barnets bog. Bogen bliver fortællingen om barnets liv fra de er 3-6 år med masser af billeder og tekst. Vi bruger bogen aktivt til at tale med børnene om hvad vi har lavet i børnehaven, men også om deres familie hjemme.

Børnene har fri adgang til papir og farveblyanter.

Vi har i løbet af året flere forskellige emneuger som har fokus på de forskellige lærerplanstemaer, men hvor sprog og kommunikation altid som et minimum er inddraget i formidlingsdelen af emnet. Derudover har vi sprog dage og ofte en sprogaktivitet i forbindelse med vi spiser madpakker.

Vi sprogvurderer alle børn når de ca. er 3,4 år gamle og derudover efter behov. Vi er meget opmærksomme, hvis barnet har sproglige udfordringer og går i tæt dialog med forældrene. Vi igangsætter passende tiltag og laver indstillinger til PPR efter behov. Herefter laver vi i samarbejde med vores logopæd tiltag med det enkelte barn. I nogle tilfælde giver vi børn med sprogudfordringer tid sammen med børnehavens sprogpædagog. Her arbejder vi målrettet med de udfordringer de enkelte børn har.

Krop, sanser og bevægelse

"Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen".

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Boddumhus har vi fantastiske udearealer og legeplads, der fremmer og udfordrer børnenes mulighed for fysisk aktivitet og sansestimulation. Indenfor har vi en dejlig gymnastiksal.

Barnet skal have et kendskab til kroppens muligheder og begrænsninger, udvikle lyst til bevægelse og turde udfordre og afprøve sig selv.

Udeliv prioriteres højt. Vi bruger børnehavens legeplads og den omkringliggende natur, hvor der er rig mulighed for at klatre i træer, være i kuperet terræn, løbe og trille ned af bakker osv.

Der er mulighed for et højt aktivitetsniveau og total afslapning, fordybelse og ro i naturens legeplads.

Vi mærker og bruger vores krop dagligt, når vi f.eks:

- gynger på gyngerne og rucher på rutchebanen.
- klatrer op i træerne eller på vores store legetårn.
- bevæger os rundt på vores kuperede legeplads hvor vi rigtig får brugt hele vores krop.
- Øver os i at selv tage tøj af og på. Det kan være meget svært, men vi er meget bevidste om at opmuntre og støtte børnene i selv at gøre det. Vi må ikke tage børnenes erfaringer fra dem.

Ude i naturen har vi forskelligt underlag at gå på; fliser, græs, grusveje, skrænter og ikke mindst skovbunden. Det udfordrer og træner barnets grovmotorik. Nye børn lærer hurtigt at færdes i naturens terræn uden at falde.

Motorik og bevægelse bliver en del af hverdagen når vi sammen leger på vores legeplads.

Vi benytter os også af vores gymnastiksal hvor vi f.eks. laver baner hvor barnet øver motorikken ved at gå på en bom (balance), trille, rulle, hoppe, slå kolbøtter, og gynges i tovene. Vi tager tid til afslapning på madrasserne.

Naturen giver rig mulighed for, at det enkelte barn får sat alle sine sanser i spil i hverdagen i Naturbørnehaven Boddumhus. Vi er ude hele året rundt og mærker, når solen varmer vores krop og vi skal have jakken af, eller når kulden giver os kolde næser og minder os om, at det er tid til at finde huen frem. Vi hører fuglenes sang, vindens susen i trækrone, og regnens dryp. Vi ser spirer der pibler frem i foråret, dyreunger og krible-krable dyr som kigger frem om sommeren, de smukke farver om efteråret, og isen på pytterne om vinteren.

Selv om vi er en naturbørnehave er vi også indenfor. Vi er meget bevidste om at vi også skal tegne, klippeklistre, male, bygge Lego og andet, der stimulerer finmotorikken.

I 2022 begynder vi at screene alle børns motorik. Vi anvender Rambøl til dette.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Naturbørnehaven Boddumhus vægtes naturen og naturfænomener og science meget højt og vi er derfor ude i al slags vejr!

Vi har dyrehold med kaniner, marsvin og geder, som børn, voksne og forældre passer og plejer i fællesskab.

Vi ved, at det har stor betydning for barnets udvikling og trivsel at være ude i naturen, samt at opleve naturen gennem alle sanser, og med hele kroppen.

Vi har en fantastisk kæmpe legeplads, hvor der er alt fra kuperet terræn og træer til legeredskaber og super cykelbane, frugttræer, buske, køkkenhave osv.

Vi er beliggende i gåafstand til skov, fjord, hede og de omkringliggende marker og gårde og tager ofte på ture dertil

Det er meget vigtigt for os at lære børnene at være gode ved dyrene og naturen. At børnene udvikler viden, respekt, interesse og ansvarlighed for dyr og natur. Vi lærer vores børn om begyndende miljøbevidsthed og bæredygtighed, samt at børnene udvikler begyndende forståelse for fødekæden samt fra "jord til bord".

I både temauger, de daglige planlagte aktiviteter og under den børneinitieret leg har vi fokus på at barnet får forståelse for og kendskab til de forskellige planter, årstider, vejrets skiften, dyr (store og små), og at barnet bliver nysgerrig på naturens mangfoldighed samt på hvordan og hvorfor vi skal passe på naturen.

Vi understøtter barnet i at blive gode til at undersøge, og i at se nøje efter. I vores naturrygsække har vi dyre- og insektbøger til at kigge i, lup og dyreglas til at studere nærmere med, og telefoner med naturpædagogiske læringsapps. Derudover har vi også mikroskoper vi anvender til at kigge nærmere på smådyr eller f.eks. iskrystaller. Vi inddrager børnenes interesse og nysgerrighed som afsæt for at undersøge nærmere. Når vandet i spanden er frosset til is? Hvorfor er det det? Og hvordan tør vi det op igen? Vi forsøger at lære børn at behandle naturen og dyrene med respekt og ansvarlighed.

Vores dyr skal passes og plejes. Hvad spiser de? Hvordan passer vi godt på dem? Hvordan fodrer vi? Vi giver børnene viden om og respekt for vores kæledyr og andre levende væsner.

Vi lærer børnene hvordan fødekæden fungerer bl.a. fra madaffald til vores kaniner og geder til æg, og fra gris til leverpostej, natur-gødning til grøntsager og fra bær til marmelade.

Hvis vi finder et særligt dyr, vi gerne vil vide mere om, så må vi undersøge hvor vi kan finde det. Hvad kan dyret f.eks. lide? Hvor bor det? Vi laver science og bruger elementerne: Vandleg, sandkasseleg, jordhuller, bål osv.

De voksnes rolle her er at gå foran, ved siden af og bagved barnet med konkret viden og nysgerrighed. Som voksne viser vi glæde og engagement. Vi er opmuntrende og nysgerrige sammen med børnene.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Gennem mødet med andre og det anderledes lærer man sig selv og sin egen kultur at kende. I Boddumhus arbejder vi meget med den danske kultur og traditioner. Vi er beliggende i landlige omgivelser, og derfor bruger vi også nærmiljøet meget.

For at tilegne sig kendskab til egne og andres værdier, normer og kulturer besøger vi f.eks. omkring liggende landbrug, teateret i Thisted samt Doverodde Købmandsgaard og SMK Thy. Vi ønsker at børnene får en viden og kendskab til vores Lokalområde.

Vi besøger de omkringliggende gårde, kirken, og tager på ture til fjorden og de omkringliggende skove og grønne områder. Vi er også på en årlig hestevognstur til Dover skov.

Det pædagogiske læringsmiljø I børnehaven er båret af børnenes lyst til kreativitet, nysgerrighed, leg og fantasi. Derfor laver vi forskellige temaer f.eks. om andre lande, teater, gamle sangleje hvor disse er i højsæde. Bøger, sange, tegninger/malerier, skuespil og musik giver børnene mulighed for at bearbejde deres indtryk.

Vi vægter fællesskabet og samværet, vi øver os i at være sammen i både små og store fællesskaber. Børnene øver sig i at tale i gruppen, at lytte til andre og at vente på tur. Til samling, drøfter vi normer og regler og hvad der optager børnene. Vi taler bl.a. om "hvem bor hjemme hos jer" vi bor forskelligt – og der er forskellige regler hos forskellige familier.

Vi gør meget ud af de forskellige traditioner, fx laver vi gækkebreve til påske, sår karse til påske. Til Jul har vi klippe/klistre dage. Vi holder børnejule-frokost, tager i kirke, synger julesange/salmer til samling. Vi henter skovnisserne som på skift skal med hvert enkelt barn hjem og opleve de forskellige familiers hverdag.

Vi afholder også i samarbejde med forældrerådet markedsdag og inden vores kommende skoleintro børn slutter har vi medalefest hvor de alle få medaljer for god tro tjeneste i Boddumhus.

I hverdagen gør vi brug af rim og remser, gamle Eventyr omsættes til teaterprojekter eller bordteater, vi leger f.eks. hund der er en der har taget dit kødben, osv. Vi fejrer børnenes fødselsdage, holder bedsteforældredage, øver i at holde i hånd, når vi går tur. Vi bruger måltidet som samlingspunkt, hvor dialog, samtalen og vores madpakker er i fokus. Vi spiser i små grupper, så der er tid til nærvær og dialog. Vi vægter læsning, sang, gamle sanglege og musik. Bøger er i børnehøjde, da bøger er en måde at udtrykke sig på. Vi vægter vores udendørs miljøer - hvor der er plads til at børnene kan udfolde sig kreativt. Både vores terrasser og grupperum udsmykkes med børnenes egne kreationer og vi er opmærksom på æstetik i indretning. Børnene arbejder med forskellige materialer, både naturens materialer med også f.eks. maling og karton.

Vi har fokus på børnesyn, dannelse og børneperspektivet gennem lege- og læringsaktiviteter, der styrker barnets eget udtryk og udfoldelses- og deltagelsesmuligheder på egne præmisser. Vi understøtter børnenes forståelse af fællesskabet ved at arbejde i små og store grupper, hvor fokus på forskelligheder og samarbejde er nøgleord.

Det pædagogiske personale anerkender vigtigheden af venskaber og fællesskaber og er bevidste om at sikre deltagelsesmuligheder for alle børn. Personalet hjælper børnene med at omsætte følelser til ord og lærer børnene at gå på kompromis, så der er plads til alle i fællesskabet.

Evalueringsskulturr

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskulturr i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringsskulturr i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringsskulturr, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Her kan I kort beskrive jeres arbejde med at etablere en evalueringsskulturr som en del af det daglige pædagogiske arbejde. I kan fx beskrive, hvordan I arbejder systematisk med evaluering, om I arbejder med særlige metoder, om I arbejder eksperimenterende eller undersøgende med et særligt fokus, samt hvordan, hvor ofte og i hvilke fora I drøfter og reflekterer over jeres pædagogiske praksis mv.

I Thisted kommune arbejder vi med aktionslæring samt LP modellen i de enkelte børnehaver. Ved hjælp af aktionslæring skal den nye styrkede læreplan løbende evalueres. Dette skal i Naturbørnehaven Boddumhus implementeres på personalemøder, hvor personalet i fællesskab udvælger forskellige udfordringer, der skal arbejdes med. Personalemøderne afholdes ca. hver 3 uge.

Udfordringerne, der vælges, skal alle tage udgangspunkt i børnegrundlaget her i læreplanen. I arbejdet med aktionslæring og LP modellen skal personalet løbende arbejde undersøgende med egen praksis, samt udfordringer i børnehaven.

I vores dagligdag reflekterer vi løbende over vores praksis.

Ud over dette vil vi også løbende evaluere vores forskellige tema forløb, handleplaner og de forskellige pædagogiske aktiviteter.

Vi dokumenterer løbende vores hverdag ved hjælp af: Facebook opslag, børnenes produkter og Barnets bog.

Vi dokumenterer også de enkelte børns trivsel. Dette sker på Infoba i trivselsmodulet.

Alle børn sprogtestes når de er omkring 3 år, og senere igen hvis der er behov.

På sigt implementerer Thisted Kommune også motorik screening af alle børn.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I fx kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringskultur i hverdagen.

Evalueringen af den pædagogiske læreplan skal foregå som minimum hvert 2. år eller efter behov. Dette skal foregå på en pædagogisk dag hvor alle faste medarbejdere deltager.

Hvis aktion og LP forløbene giver anledning til at vi ændre dele af læreplanen, vil vi løbende ændre denne.

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluering af pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud

[Pædagogisk læreplan](#)

© 2019
Danmarks Evalueringsinstitut og
Børne- og Socialministeriet

Citat med kildeangivelse er tilladt

Design: BGRAPHIC